

Asia: VN/24927/2020

## **Lausuntopyyntö uudistettavan lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen luonnoksesta**

### Lausunnonantajan lausunto

#### **Huomiot ohjeen yleisestä osasta: luvut 1–3**

Maaseutupolitiikan neuvoston sihteeristö (jäljempänä MANE sihteeristö) kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

#### **Huomiot perus- ja ihmisoikeusvaikutuksista: luku 4.1**

-

#### **Huomiot taloudellisista vaikutuksista: luku 4.2**

-

#### **Huomiot ympäristövaikutuksista: luku 4.3**

-

#### **Huomiot muista ihmisiin kohdistuvista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista: luku 4.4**

MANE sihteeristö pitää erityisen hyvänä, että lukuun 4.4.9 Aluekehitys ja maaseutu on sisällytetty maaseutuun kohdistuvien vaikutusten arviointi ja maaseutuvaikutusten arviointimenetelmä. MANE sihteeristö näkee, että maaseutuun kohdistuvia vaikutuksia sisältyy myös muihin vaikutuslajeihin ja korostaa, että erilaisten maantieteellisten ja toimintaympäristöjen olosuhteita tulisi laajemmin ottaa huomioon, kun säädösehdotusten vaikutuksia arvioidaan.

Arvioimalla vaikutuksia maaseutuun voidaan tunnistaa, ovatko valmisteltavien esitysten vaikutukset maaseudulla tai maaseudulle (ihmisille, yhteisölle, yrityksille, toimintaympäristöille) merkittäviä ja liittyvätkö niihin kielteisiä piirteitä, jotka heikentävät maaseudulla asuvien kansalaisten yhdenvertaisuutta suhteessa heihin, jotka asuvat kaupungeissa. Maaseutuvaikutuksia ei ole, joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta, arvioitu osana säädösehdotusten valmistelua, vaikka tälle on päättäjien puolelta esitetty selkeä tarve.

Valtioneuvosto on suositellut ministeriöille maaseutuvaikutusten arviointia osana valtioneuvoston maaseutupoliittista selontekoa Maaseutu ja hyvinvoiva Suomi (VNS 5/2009 vp). Eduskunta edellytti kirjelmässään (EK 7/2010 vp) että ”hallitus... ryhtyy toimenpiteisiin toimivamman yhteistyön luomiseksi eri hallinnonalojen viranomaisten välille saattaen samalla maaseutuvaikutusten arvioinnin ennakkotoimeksi kaikkeen sellaiseen kansalliseen päätöksentekoon, jolla on alueellisia vaikutuksia”.

Vuonna 2018 eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta (MmVL) korosti lausunnossaan, että ”aluepoliittista yleislakia, josta hallituksen esityksessä [HE 38/2018 vp] on kysymys, tarvitaan koko maan ja sen eri osien tasapainoiseksi kehittämiseksi. Valiokunta korostaa sitä, että maamme menestys edellyttää maan kaikkien alueiden vahvuuksien hyödyntämistä, tähän panostamista ja kehitysedellytysten kohtuullista tasaamista. Valiokunta pitää myös tärkeänä erilaisten alue-tyyppien (kuten maaseutu, saaristo ja seutukaupungit) ominaispiirteiden huomioon ottamista uudistuksessa ja korostaa maaseutuvaikutusten arviointia toimeenpanossa ja seurannassa” (MmVL 8/2018 vp). Viime vuonna MmVL totesi, että valiokunta ”pitää tärkeänä, että maaseutu- ja aluevaikutusten arviointi lisätään selkeästi osaksi oikeusministeriön johdolla parhaillaan uudistettavaa vaikutusarviointiohjetta. Ohjeistuksessa ja säädösvalmistelijoiden koulutuksessa vaikutusarviointit ja niitä koskevat vaatimukset tulee myös selkeämmin kytkeä ja suhteuttaa hallituksen esityksen aihealueeseen, yhteiskunnalliseen merkitykseen ja vaikuttavuuteen” (MmVL 4/2021 vp).

MANE sihteeristö korostaa maaseutuvaikutusten arvioinnin merkityksen kasvavan. EU:n rahoituskauden 2021–2027 valmistelussa EU:n komissio on painottanut maaseutuvaikutusten arviointia tiedonannossaan koskien yhteisen maatalouspolitiikan tulevaisuutta. Tiedonannossa todetaan, että komissio on sitoutunut edistämään maaseutuvaikutusten arvioinnin mekanismia, jolla asianomaisia politiikkoja tarkastellaan järjestelmällisesti ”maaseutulinsien” läpi arvioiden maaseutuyhteisöihin kohdistuvia mahdollisia vaikutuksia. Myös Euroopan komission pitkän aikavälin visiossa EU:n maaseutualueille (nk. maaseutuvisio 2040) komissio on linjannut, että maaseutuvaikutusten arviointi otetaan käyttöön, ja että EU:n politiikkoja tullaan tarkastelemaan uudelleen maaseutunäkökulmasta. Tavoitteena on tunnistaa ja ottaa paremmin huomioon komission politiikka-aloitteiden mahdolliset vaikutukset maaseudun työllisyyteen, kasvuun ja kestävään kehitykseen.

Säädösehdotuksilla voi olla tarkoittamattomia vaikutuksia, joiden tunnistaminen säädöksen valmisteluvaiheessa on olennaista. Tunnistamalla maaseutuun kohdistuvia vaikutuksia (edellytyksiin asua, elää, toimia ja harjoittaa elinkeinoa) hyvissä ajoin säädöshankkeissa voidaan parantaa lainsäädännön laatua ja vahvistaa sen käytännön toteutettavuutta, varmistaa säädösehdotuksen tavoitteena oleva vaikutus erilaisilla alueilla, sekä turvata ihmisten ja alueellinen yhdenvertaisuus.

MANE sihteeristö toteaa, että maaseutuvaikutusten arviointia on Suomessa kehitetty vuodesta 2007 lähtien osana maaseutupoliittikan yhteistyöryhmän ja maaseutupoliittikan neuvoston tehtäviä ja työtä. Menetelmää on kehitetty tiiviissä yhteistyössä Kuntaliiton kanssa, mutta myös yhteistyössä

muiden tahojen, esimerkiksi Ev.lut. kirkon kanssa. Menetelmästä löytyy tietoa ja aineistoa hyödynnettäväksi. Asiantuntijuutta on saatavilla sekä maaseutupolitiikan neuvoston että saaristoasiain neuvottelukunnan puolelta.

MANE sihteeristö pitää tärkeänä, että käsillä oleva ohje sekä maa- ja metsätalousministeriön johdolla poikkihallinnollisessa yhteistyössä muotoiltu erillisohje ovat linjassa keskenään esimerkiksi keskeisten arviointikysymysten osalta. Tämän on hyvä tarkistaa ohjeluonnoksen viimeistelyssä.

### **Muut huomiot**

MANE sihteeristö korostaa, että ehdotusten vaikutukset voivat olla erilaisia erilaisilla maaseutualueilla ja, ne voivat kohdistua suoraan tai välillisesti myös eri politiikkasektoreille. Maaseutuvaikutusten arvioinnin avulla pystytään arvioimaan maaseutuun kohdistuvia yhteiskunnallisia ja taloudellisia vaikutuksia sekä yhteisvaikutuksia maaseutualueiden näkökulmista. Tärkeää on, että valionhallinnon sisällä pyritään lisäämään erilaisten alueiden (maaseutu, saaristo ja kaupunki) tilastointia sekä parantamaan tiedon saatavuutta niin, että sekä maaseutu- että kaupunki- kuin myös saaristoalueiden erityispiirteet tehdään näkyviksi.

MANE sihteeristö näkee, että kansallista kaupunki-maaseutu-luokitusta olisi tarpeellista uudistaa ja, että maaseutu- yhtä kuin kaupunkitietoa tulisi nykyään paremmin tuoda esille osana valtionhallinnon tilastointiin ja paikkatietoon liittyviä kehittämishankkeita.

Husberg Antonia  
Maaseutupolitiikan neuvosto - Maaseutupolitiikan neuvoston sihteeristö